

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

П О С Т А Н О В А
від 10 липня 1998 р. N 1057
Київ

**Про затвердження Концепції охорони та
відтворення навколишнього природного
середовища Азовського і Чорного морів**

З метою забезпечення охорони та відтворення навколишнього природного середовища Азовського і Чорного морів Кабінет Міністрів України **п о с т а н о в л я є**:

Затвердити Концепцію охорони та відтворення навколишнього природного середовища Азовського і Чорного морів (додається).

**Перший
віце-прем'єр-міністр України**

А.ГОЛУБЧЕНКО

Інд. 33

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 10 липня 1998 р. N 1057

КОНЦЕПЦІЯ
охорони та відтворення навколишнього природного
середовища Азовського і Чорного морів

1. Передумови розроблення Концепції

Ця Концепція спрямована на забезпечення виконання Конвенції про захист Чорного моря від забруднення (21 квітня 1992 р.) (995_065), Міністерської декларації про захист Чорного моря (7 квітня 1993 р.) та Стратегічного плану дій щодо відтворення та захисту Чорного моря (31 жовтня 1996 р.).

На сьогодні екологічний стан Азовського і Чорного морів вкрай незадовільний. Обсяги скидання забруднюючих речовин тільки з території України щорічно досягають 340 - 390 тис. тонн. Рівень забруднення морської води в окремих акваторіях прибережної смуги перевищує гранично допустимі концентрації нафтопродуктів у 2 - 7 разів, фосфору та фенолів - відповідно у 10 і 5 разів, а також інших речовин. В осінній період значно знижується вміст розчиненого кисню в придонному шарі води у шельфовій зоні, що обумовлює загибель в його межах практично всіх видів тварин і рослин. За останні десять років внаслідок забруднення морів та привнесення нових видів рослин і тварин, небезпечних для місцевої флори та фауни, обсяги вилову риби в Азовському і Чорному морях зменшилися у 5 разів.

Першочерговими проблемами охорони та відтворення навколишнього природного середовища Азовського і Чорного морів є:

високий рівень забруднення вод морів, що призвело до евтрофікації та негативних функціональних і структурних змін у морських екосистемах;

загроза непоправної втрати біологічного різноманіття та біологічних ресурсів морів;

зниження якості морських рекреаційних ресурсів;

стрімке зменшення обсягів вилову риби і заготівлі морепродуктів;

руйнування морського берега та інтенсифікація негативних геологічних процесів.

2. Мета та засоби реалізації Концепції

Метою цієї Концепції є запобігання збільшенню антропогенного тиску на навколишнє природне середовище Азовського та Чорного морів, сприяння розвитку екологічно безпечних видів діяльності в Азово-Чорноморському регіоні, збереження і відтворення біологічного різноманіття та біологічних ресурсів морів до рівня, який сприятиме збалансованому розвитку приморських регіонів.

Об'єктом Концепції є навколишнє природне середовище Азовського і Чорного морів у межах внутрішніх морських вод, територіального моря, виключної (морської) економічної зони України та прибережної смуги морів. У цій Концепції термін "прибережна смуга морів" наводиться у визначенні Світового банку за редакцією проекту Європейського кодексу поведіння щодо прибережних смуг морів від 14 жовтня 1997 року: прибережна смуга моря - це зона контакту суші з морем, включаючи природні комплекси як берега, так і прилеглої морської акваторії. Межі прибережної смуги морів довільні, відрізняються в різних країнах і найчастіше встановлюються із адміністративних міркувань, а також характеру проблем, які повинні там розв'язуватися.

Здійснення заходів з охорони навколишнього природного середовища Азовського і Чорного морів забезпечується:

а) правовими засобами. Передбачається удосконалення природоохоронного та природоресурсного законодавства, пов'язаного із збереженням навколишнього природного середовища морів. У зв'язку з цим необхідно внести зміни і доповнення до водного законодавства та законодавства про природно-заповідний фонд, Програми перспективного розвитку заповідної справи в Україні; розробити та прийняти закони про охорону вод морів і прибережну смугу морів, здійснення рибальства, а також визначити нормативно-правові засади розвитку аквакультури, встановити та забезпечити практичне застосування екологічних критеріїв оцінки впливу забруднення на навколишнє природне середовище Азовського і Чорного морів, їх прибережної смуги та на здоров'я населення; затвердити порядок рекреаційного використання прибережних об'єктів природно-заповідного фонду з дотриманням екологічно допустимого навантаження;

б) фінансовими засобами. Реалізація Концепції повинна проводитися за рахунок коштів підприємств, установ та організацій, що забруднюють Азовське і Чорне моря, Державного бюджету України (з урахуванням реальних можливостей держави), республіканського бюджету Автономної Республіки Крим, відповідних місцевих бюджетів, фондів та інших джерел;

в) організаційними засобами. Координація діяльності щодо реалізації Концепції здійснюватиметься спеціально уповноваженими органами в галузі охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів за участю інших заінтересованих центральних і місцевих органів виконавчої влади;

г) науково-методичними засобами. Для науково-методичного забезпечення охорони та відтворення навколишнього природного середовища Чорного і Азовського морів проводитимуться дослідження,

спрямовані на прийняття ефективних рішень щодо зменшення рівня забруднення вод морів, збереження і відтворення біологічних ресурсів, захисту геологічного середовища морів;

д) інформаційно-освітніми засобами. З метою підвищення рівня екологічної освіти та поінформованості населення Азово-Чорноморського регіону щодо екологічного стану Азовського і Чорного морів передбачається розширити обсяг видання науково-популярної та іншої літератури, випуск науково-пізнавальних теле- і радіопрограм. Екологічні знання повинні стати обов'язковою кваліфікаційною вимогою для всіх посадових осіб, діяльність яких пов'язана з використанням природних ресурсів цих морів.

З урахуванням міжнародних зобов'язань України щодо охорони та відновлення навколишнього природного середовища Азовського і Чорного морів Концепцією визначається система заходів, які можуть бути здійснені до 2007 року (з урахуванням наявних організаційних та економічних можливостей).

3. Основні напрями діяльності в сфері охорони та відтворення навколишнього природного середовища Азовського і Чорного морів

Зменшення рівня забруднення морів та антропогенного навантаження на їх екосистеми і прибережні смуги

Річкове забруднення. З метою зменшення обсягу скидів забруднюючих речовин з річковим стоком необхідно:

узгодити заходи з охорони та відтворення навколишнього природного середовища Азовського і Чорного морів з Національною програмою екологічного оздоровлення басейну р. Дніпра та поліпшення якості питної води, іншими екологічними програмами;

активізувати роботу, спрямовану на посилення біомеліоративної ролі гирлових ділянок рік;

розробити і реалізувати міжрегіональні, регіональні та місцеві проекти оздоровлення малих річок, які впадають в Азовське і Чорне моря.

Атмосферне забруднення. Для зменшення негативного впливу фактору перенесення забруднюючих речовин атмосферним повітрям на навколишнє природне середовище морів слід:

провести оцінку впливу на екосистеми Азовського і Чорного морів та здоров'я населення прибережної смуги морів забруднюючих речовин внаслідок їх перенесення атмосферним повітрям;

провести інвентаризацію джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферу в прибережній смузі;

здійснити заходи з метою забезпечення дотримання нормативів викидів забруднюючих речовин в атмосферу від стаціонарних і пересувних джерел у прибережній смузі морів.

Скидання стічних вод. З метою зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище Азовського і Чорного морів від скидання стічних вод доцільно:

здійснити першочергові заходи щодо зменшення обсягу скидання стічних вод у найбільш забруднені ділянки прибережних вод;

здійснити науково обгрунтовану прогнозу оцінку обсягу надходження забруднюючих речовин до Азовського і Чорного морів;

створити систему державного контролю за кількісними та якісними характеристиками колекторно-дренажних вод і впливом

PAGE INTENTIONALLY LEFT BLANK

TRANSLATION

12/13/2017

On Approving the Concept... | No. 1057 of 07/10/1998 (Print version)

CABINET OF MINISTERS OF UKRAINE

RESOLUTION

No. 1057 of July 10, 1998

Kyiv

On Approving the Concept for the Protection and Rehabilitation of the Natural Environment of the Sea of Azov and the Black Sea

In order to ensure the protection and rehabilitation of the natural environment of the Sea of Azov and the Black Sea, the Cabinet of Ministers of Ukraine hereby **resolves**:

To approve the Concept for the Protection and Rehabilitation of the Natural Environment of the Sea of Azov and the Black Sea (appended hereto).

First Deputy Prime Minister of Ukraine

A. HOLUBCHENKO

Ind. 33

APPROVED

by Resolution No. 1057 of the
Cabinet of Ministers of Ukraine dated July 10, 1998

CONCEPT

for the Protection and Rehabilitation of the Natural Environment of the Sea of Azov and the Black Sea

1. Background to the development of the Concept

This Concept is designed to ensure the implementation of the Convention on the Protection of the Black Sea Against Pollution (April 21, 1992) (995_065), the Ministerial Declaration on the Protection of the Black Sea (April 7, 1993), and the Strategic Action Plan for the Rehabilitation and Protection of the Black Sea (October 31, 1996).

The current environmental situation in the Sea of Azov and the Black Sea is extremely unsatisfactory. The annual discharge of pollutants from Ukraine alone is as high as 340,000-390,000 tonnes. The level of contamination of seawater in some coastal zones exceeds the maximum permissible concentration of petroleum products by 2-7 times, of phosphorous and phenols by 10 and 5 times respectively, and of other substances as well. During the spring, the dissolved oxygen content on the bottom layer of water in the shelf zone decreases significantly, leading to the destruction of virtually all species of fauna and flora within its limits. Over the last ten years, due to sea pollution and the introduction of new species of plants and animals that pose a danger to local flora and fauna, the catch of fish in the Sea of Azov and Black Sea has fallen by 5 times.

The most urgent problems associated with protecting and rehabilitating the natural environment of the Sea of Azov and the Black Sea are:

the high level of contamination of seawaters, which has resulted in eutrophication and adverse functional structural changes in marine ecosystems;

TRANSLATION

12/13/2017

On Approving the Concept... | No. 1057 of 07/10/1998 (Print version)

the threat of irreparable loss of marine biodiversity and biological resources;
a reduction in the quality of marine recreational resources;
a sharp reduction in the catch of fish and intermediate seafood products;
the destruction of the sea coast and intensification of adverse geological processes.

2. Purpose and Means of Implementation of the Concept

The purpose of this concept is to prevent an increase in human-caused pressure on the natural environment of the Sea of Azov and the Black Sea, to promote the development of environmentally friendly types of activity in the Azov-Black Sea region, and to preserve and regenerate the biological diversity and biological resources of the seas to a level that will promote the balanced development of maritime regions.

The subject of the Concept is the natural environment of the Sea of Azov and the Black Sea within the limits of the internal waters, territorial sea, exclusive (maritime) economic zone of Ukraine, and coastal zones. In this Concept, the term “coastal zone” is used according to the World Bank definition contained in the draft European Code of Conduct for Coastal Zones dated October 14, 1997: The coastal zone is the interface where the land meets the ocean, encompassing shoreline environments as well as adjacent coastal waters. The limits of the coastal zone are often arbitrarily defined, differing widely among nations, and are often demarcated by reasons of administrative ease, as well as the specific problems to be tackled.

The implementation of measures to protect the natural environment of the Sea of Azov and the Black Sea shall be ensured by:

a) legal means. This involves improving environmental protection laws and natural resource laws associated with preserving the natural environment of the seas. To this end, it is necessary to amend water laws, laws governing the nature reserve fund, and the Plan for Prospective Development of Reserve Management in Ukraine; to develop and adopt laws on protecting the waters of the seas and coastal zones, as well as fishing laws, and to define the regulatory and legal framework for the development of aquaculture, establish and ensure the practical application of environmental criteria for assessing the impact of contamination on the natural environment of the Sea of Azov and the Black Sea, their coastal zones, and public health; and to approve the procedures for recreational use of coastal bodies of the nature preserve fund with due regard for the environmentally permissible load;

b) financial means. The Concept should be implemented with funding from the enterprises, institutions, and organizations that are contaminating the Sea of Azov and the Black Sea, as well as from the State Budget of Ukraine (taking into account the actual capabilities of the state), the budget of the Autonomous Republic of Crimea, relevant local budgets, foundations, and other sources;

c) organizational means. Activity associated with implementing the Concept shall be coordinated by specially designated authorities responsible for environmental protection and the use of natural resources with the participation of other interested national and local authorities of the executive branch;

d) scientific and methodological means. In order to provide scientific and methodological support for the protection and rehabilitation of the natural environment of the Sea of Azov and the Black Sea, research will be carried out

TRANSLATION

12/13/2017

On Approving the Concept... | No. 1057 of 07/10/1998 (Print version)

with a view to adopting effective solutions to reduce the level of contamination of sea waters, preserve and regenerate biological resources, and protect the geological environment of the seas;

e) informational and educational means. In order to raise the level of environmental education and awareness among the population of the Azov-Black Sea region regarding the environmental situation in the Sea of Azov and the Black Sea, steps will be taken to expand the publication of popular science and other literature and the broadcasting of educational science programs on television and radio. Environmental knowledge should become a mandatory qualification requirement for all officials whose activity is associated with the use of the natural resources of these seas.

In light of Ukraine's international commitments to protect and rehabilitate the natural environment of the Sea of Azov and the Black Sea, the Concept identifies a system of measures that may be implemented by 2007 (taking into account existing organizational and economic capabilities).

3. Main Areas of Activity for the Protection and Rehabilitation of the Natural Environment of the Sea of Azov and the Black Sea

Reducing the Level of Contamination of the Seas and the Human-Caused Burden on Their Ecosystems and Coastal Zones

River contamination. In order to reduce the volume of pollutant discharge with river run-off, it is necessary:

to harmonize measures for the protection and rehabilitation of the natural environment of the Sea of Azov and the Black Sea with the National Program for the Environmental Rehabilitation of the Dnieper River Basin and Improvement of Drinking Water Quality, as well as other environmental programs;

to step up efforts to strengthen the bio-reclamation role of sea reaches;

to develop and implement interregional, regional, and local projects for the rehabilitation of small rivers that empty out into the Sea of Azov and the Black Sea.

Air pollution. In order to reduce the adverse impact on the natural environment of the seas due to wind transfer of pollutants, it is recommended:

to assess the impact of pollutants on ecosystems of the Sea of Azov and the Black Sea, as well as public health in coastal zones, as a result of wind transfer;

to inventory the sources of emission of air pollutants in coastal zones;

to take steps to ensure compliance with standards for air pollutant emissions from stationary and mobile sources in coastal zones.

Sewage discharge. In order to reduce the adverse impact of sewage discharge on the natural environment of the Sea of Azov and the Black Sea, it is advisable:

to take priority steps to reduce the volume of sewage being discharge into the most polluted coastal waters;

to conduct a science-based predictive assessment of the volume of contaminants reaching the Sea of Azov and the Black Sea;

to create a system of state monitoring of the quantitative and qualitative characteristics of collector and drainage waters and the impact [text cut off]